

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Postoj EHSV, pokud jde o konkrétní klíčové otázky, jež vyvstaly v rámci jednání o transatlantickém partnerství v oblasti obchodu a investic (TTIP)

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2016/C 487/05)

Zpravodaj: **pan Philippe DE BUCK**

Spoluzpravodajka: **paní Tanja BUZEK**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	21/01/2016
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná specializovaná sekce	REX
Přijato ve specializované sekci	19/07/2016
Přijato na plenárním zasedání	21/09/2016
Plenární zasedání č.	519
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	213/23/17

1. Závěry a doporučení

1.1. Jednání o transatlantickém partnerství v oblasti obchodu a investic (TTIP) vstupují v roce 2016 do důležité fáze. Hlavní vyjednavací EU a USA se zavázali k urychlení jednání s cílem dosáhnout ambiciózní a komplexní politické dohody, která vymezí možné „záchytné body“ ve všech jednotlivých oblastech ještě před koncem funkčního období současné vlády Spojených států. Z tohoto důvodu se Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy ke konkrétním klíčovým otázkám TTIP.

1.2. Toto stanovisko se nezabývá případnou konečnou dohodou, která bude výsledkem jednání mezi EU a USA. Je nicméně důležité posoudit, do jaké míry byly v návrzích EU, které má veřejnost v současné době k dispozici, zohledněny postoje organizované občanské společnosti v Evropě, jež byly vyjádřeny zejména v předchozích stanoviscích EHSV. Bude tak moci vzniknout základ pro posílení partnerství mezi Evropskou komisí a evropskou občanskou společností při tvorbě obchodní politiky EU.

1.3. EHSV proto s ohledem na svou institucionální úlohu předkládá následující doporučení.

1.4. Spolupráce v oblasti regulace

1.4.1. Jednání o TTIP přinášejí nový impuls k posílení spolupráce v oblasti regulace s lepšími vyhlídkami. Výbor proto s uspokojením konstatuje, že navrhovaná kapitola zahrnuje naplňování cílů veřejné politiky a vysokou úroveň ochrany v řadě konkrétních oblastí. EHSV vítá rovněž to, že bylo výslovně uvedeno, že funkcí a účelem orgánu pro spolupráci v oblasti regulace je poskytovat podporu a poradenství rozhodujícím činitelům v rámci demokratické kontroly a že nebude mít pravomoc přijímat právní akty a nemá ani nahradit vnitrostátní regulační postupy.

1.4.2. Výbor nicméně žádá, aby byly jasněji definovány „zatěžující“ právní předpisy, a zdůrazňuje, že právní předpisy na ochranu práv spotřebitele, pracovních práv a environmentálních práv by neměly být ze své podstaty považovány za „zatěžující“.

1.4.3. EHSV rovněž žádá, aby kapitola věnovaná osvědčeným regulačním postupům neomezila právo jednotlivých stran regulovat či zavést obdobné postupy, jako je zveřejňování a připomínkování předpisů („notice and comment“) v USA.

1.4.4. Mimoto EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby vyjasnila pravidla pro reprezentativní zapojení zúčastněných stran, zejména sociálních partnerů a zástupců občanské společnosti.

1.5. *Technické překážky obchodu a sanitární a fytosanitární opatření*

1.5.1. EHSV se domnívá, že návrhy týkající se normalizace, technických předpisů, značení a označování je nutno považovat za důležité ofenzivní zájmy Evropské unie. Bere na vědomí důležitá ustanovení týkající se transparentnosti. Vyzývá však k tomu, aby:

- byly vzaty v úvahu obavy, které vyjádřily normalizační orgány EU CEN a CENELEC, pokud jde o rizika vzájemného uznávání dobrovolných norem;
- byly podrobněji rozvedeny požadavky na značení a označování.

1.5.2. Co se týče kapitoly o sanitárních a fytosanitárních opatřeních, bere EHSV na vědomí, že tato kapitola vychází z Dohody WTO o uplatňování sanitárních a fytosanitárních opatření, která zahrnuje zásadu předběžné opatrnosti. EHSV nicméně žádá, aby bylo dodatečně přislíbeno, že nedojde ke změnám právních předpisů EU v oblasti potravin a že EU zachová omezení týkající se hormonů, růstových stimulatorů a geneticky modifikovaných organismů.

1.6. *Cla a usnadnění obchodu*

1.6.1. EHSV si je vědom významu usnadnění obchodu, zejména pro malé podniky, a vítá kapitolu, již Evropská komise navrhla. Vyzývá však k dalšímu zjednodušení celních postupů a k vyjasnění pravidel ohledně sankcí a odpovědnosti za porušení celních předpisů.

1.7. *Služby*

1.7.1. EHSV vítá významné závazky, jež EU učinila v kapitole věnované službám, a opakuje svůj požadavek, aby byl zajištěn větší přístup na trh na federální i státní úrovni, aby byla posílena spolupráce v oblasti regulace – jelikož i na tom přístup na trh závisí – a aby byly zachovány veřejné služby v souladu se SFEU. EHSV rovněž připomíná, že mandát k vyjednávání nezahrnuje audiovizuální služby, a proto by se na ně neměly vztahovat žádné závazky. Schvaluje také rozhodnutí Evropské komise pozastavit jednání o přístupu na trh finančních služeb, dokud vyjednaváči USA výslovně nepřistoupí na zahájení jednání o spolupráci v oblasti regulace, jejímž cílem je zvýšit úroveň ochrany a finanční stability v tomto sektoru. Dále EHSV žádá, aby bylo jasně a podrobně formulováno široce definované vynětí veřejných služeb s cílem zaručit, že budou z dohody vyňaty veškeré veřejné služby, které jsou zajišťovány externě nebo jsou financovány státem a soukromými ziskovými i neziskovými organizacemi.

1.8. *Obchod a udržitelný rozvoj*

1.8.1. EHSV vítá komplexní a podrobný záběr návrhu Komise, co se týče obchodu a udržitelného rozvoje. Připomíná však, že skutečný přínos těchto ustanovení se bude odvíjet hlavně od toho, zda bude možné je účinně prosazovat. EHSV žádá, aby byl zaveden účinný mechanismus prosazování a silný mechanismus monitorování ze strany občanské společnosti. EHSV není schopen se vyjádřit k opatřením pro účely prosazování kapitoly TTIP o udržitelném rozvoji vzhledem k tomu, že se návrhy znění ohledně prosazování zpozdily. Je důležité, aby Komise na těchto návrzích spolupracovala s občanskou společností a sociálními partnery, aby zajistila, že budou koncipovány tak, aby byly účinné v praxi. EHSV si vyhraduje možnost vyjádřit se k těmto prvkům, jakmile budou zveřejněny.

1.9. Ochrana investic

1.9.1. EHSV vítá návrh zreformovat systém ochrany investic a záměr zřídit stálý mnohostranný soud pro investice, který má nahradit soukromé rozhodčí soudy. EHSV však ještě stále spatřuje určité zásadní problémy, které jsou uvedeny v odstavci 8.8 a jimž je třeba se věnovat. Mimoto Evropskou komisi žádá, aby vypracovala posouzení dopadů, které bude zahrnovat náklady i fungování nového systému soudů pro investice.

2. Souvislosti

2.1. Od zahájení jednání o TTIP v červnu 2013 hraje EHSV významnou úlohu při formulování postojů organizované občanské společnosti v EU prostřednictvím stanovisek, která pojednávají o konkrétních aspektech jednání o TTIP⁽¹⁾, ochraně investic a urovnávání sporů mezi investorem a státem⁽²⁾ a vlivu TTIP na malé a střední podniky⁽³⁾. Komise mezitím zveřejnila své důležité sdělení s názvem „Obchod pro všechny“⁽⁴⁾, v němž stanoví podmínky nadcházejících obchodních a investičních dohod. EHSV přístup, který je v uvedeném sdělení nastíněn, podpořil ve svém stanovisku⁽⁵⁾. Výbor se rovněž ve spolupráci s dalšími orgány a institucemi EU snaží přispět k fundované diskusi občanské společnosti o TTIP prostřednictvím řady činností, jež s TTIP souvisejí. Sem patří například pořádání slyšení a návštěvy členů EHSV ve Spojených státech.

2.2. EHSV bere na vědomí, že jednání o TTIP jsou vedena transparentnějším způsobem než předchozí obchodní a investiční jednání – jde o první jednání, v jejichž případě došlo ke zveřejnění mandátu Rady a postojů EU i několika návrhů znění dokumentů. Byla zřízena poradní skupina, která sdružuje odborníky zastupující široké spektrum zájmů – spotřebitele, odbory, podnikatele, oblast životního prostředí a veřejného zdraví – a jejímž úkolem je poskytovat zástupcům EU v obchodních jednáních vysoce kvalitní poradenství v projednávaných oblastech. Vzhledem ke své institucionální úloze nicméně EHSV lituje, že nebyl oficiálně přizván k účasti v této zvláštní poradní skupině k TTIP⁽⁶⁾. Evropská komise vytvořila speciální internetové stránky věnované TTIP, kde jsou k dispozici informativní přehledy a návody pro výklad, dokumenty o postoji EU (vysvětlující a popisující obecný přístup Evropské unie k určitému tématu), návrhy EU ohledně znění dokumentů (jedná se o první návrhy Evropské unie ohledně znění právních textů k jednotlivým tématům TTIP) a nabídka EU týkající se přístupu na trh v oblasti služeb. EHSV oceňuje návrh Evropské komise na vytvoření fóra občanské společnosti, které se bude skládat ze zástupců nezávislých organizací občanské společnosti, včetně účastníků domácích poradních skupin, za účelem vedení dialogu o provádění a uplatňování této dohody.

2.3. Toto stanovisko vychází ze závěrů předchozích stanovisek, v nichž je požadováno, aby byly přínosy TTIP rozloženy rovnoměrně mezi podnikatelskou sféru (včetně malých a středních podniků), pracovníky, spotřebitele i občany a aby jeden z předpokladů přijetí dohody tvořilo zachování vysokých norem platných v EU. EHSV se domnívá, že je důležité vyjádřit se k již zveřejněným postojům EU a návrhům znění několika kapitol s cílem posoudit, do jaké míry splňují uvedené předpoklady, a určit hlavní oblasti zájmu a obav evropské občanské společnosti. EHSV se ve své analýze rozhodl zaměřit zejména na návrhy týkající se spolupráce v oblasti regulace, včetně osvědčených regulačních postupů (návrh byl zveřejněn dne 21. března 2016), technických překážek obchodu a sanitárních a fyto-sanitárních opatření (oba návrhy byly zveřejněny v lednu 2015), cel a usnadnění obchodu (návrh byl zveřejněn v lednu 2015 a pozměněn v březnu 2016), služeb (návrh byl zveřejněn v červenci 2015), udržitelného rozvoje (návrh byl zveřejněn v listopadu 2015) a investic (návrh byl zveřejněn v listopadu 2015). Toto stanovisko se zabývá dokumenty, které byly zveřejněny do 14. července 2016.

⁽¹⁾ Viz stanovisko EHSV z vlastní iniciativy k tématu *Transatlantické obchodní vztahy a pohled EHSV na posílenou spolupráci a případnou dohodu o volném obchodu mezi EU a USA* (Úř. věst. C 424, 26.11.2014, s. 9).

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV z vlastní iniciativy k tématu *Ochrana investorů a urovnávání sporů mezi investorem a státem v obchodních a investičních dohodách EU se třetími zeměmi* (Úř. věst. C 332, 8.10.2015, s. 45).

⁽³⁾ Viz stanovisko EHSV z vlastní iniciativy k tématu *TTIP a jeho vliv na malé a střední podniky* (Úř. věst. C 383, 17.11.2015, s. 34).

⁽⁴⁾ Sdělení Komise „Obchod pro všechny – Cesta k zodpovědnější obchodní a investiční politice“ (COM(2015) 497 final).

⁽⁵⁾ Viz stanovisko EHSV k tématu *Obchod pro všechny – Cesta k zodpovědnější obchodní a investiční politice* (Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 123).

⁽⁶⁾ Viz poznámka pod čarou 5.

2.4. Je třeba poukázat na to, že Evropská komise dne 14. července 2016 zveřejnila návrh týkající se institucionálního uspořádání dohody⁽⁷⁾, jehož součástí je i vytvoření domácích poradních skupin složených ze zástupců občanské společnosti, které by byly schopny poskytovat zúčastněným stranám poradenství týkající se provádění dohody. Výbor souhlasí s tím, aby byl mandát domácích poradních skupin rozšířen na veškeré otázky, které jsou pro dohodu relevantní, vyjadřuje však politování nad tím, že v návrhu EU se výslovně nezmiňuje společná schůze obou domácích poradních skupin, kterou mají svolat z vlastní iniciativy, a že fórum občanské společnosti může být svoláno pouze smíšeným výborem. Zasedání fóra občanské společnosti umožní členům obou domácích poradních skupin, aby spolupracovali na společných doporučeních pro zúčastněné strany.

2.5. V této souvislosti EHSV vyjadřuje hluboké politování nad tím, že jakmile budou jednání nakonec vedena na základě konsolidovaných dokumentů, bude vážně ohrožena doposud dosažená vysoká míra transparentnosti, pokud nebudou USA souhlasit se zveřejněním těchto dokumentů nebo alespoň s jejich zpřístupněním poradní skupině EU. EHSV proto Komisi vyzývá, aby se i nadále intenzivně snažila tuto otázku nadnést druhé straně.

3. Spolupráce v oblasti regulace

3.1. Spolupráce v oblasti regulace je jedním ze tří pilířů TTIP – vedle přístupu na trh a pravidel – a tvoří ji tyto čtyři prvky: horizontální aspekty (které zahrnují oddíl týkající se jednotnosti právních předpisů nebo osvědčených regulačních postupů na straně jedné a oddíl o spolupráci v oblasti regulace mezi regulačními orgány na straně druhé), technické překážky obchodu, bezpečnost potravin a zdraví zvířat a rostlin a přílohy týkající se jednotlivých odvětví. Cílem této části je uvést připomínky k prvním z uvedených prvků, tj. horizontálním aspektům, a následující část se bude zabývat technickými překážkami obchodu a sanitárními a fyto-sanitárními opatřeními.

3.2. Spolupráce v oblasti regulace byla označena za jeden z hlavních cílů TTIP, neboť může hrát důležitou úlohu při usnadňování obchodu a investic a zvyšování konkurenceschopnosti, zejména malých podniků. Obzvláště malé a střední podniky očekávají, že se jim otevřou nové příležitosti, neboť na rozdíl od velkých podniků nemají prostředky na to, aby se dokázaly vyznat v odlišném právním prostředí na obou stranách Atlantiku. Větší slučitelnost regulačních režimů by současně velkým podnikům umožnila, aby mezi Evropou a USA využily úspor z rozsahu.

3.3. Úsilí o spolupráci v oblasti regulace není ničím novým⁽⁸⁾. Jednání o TTIP přinášejí nový impuls k posílení spolupráce v oblasti regulace s lepšími vyhlídkami. EHSV se domnívá, že není snadné odhadnout, jaké výhody přinese posílená spolupráce v oblasti regulace, zejména proto, že se tyto výhody budou lišit v závislosti na míře spolupráce, která bude v průběhu jednání dohodnuta. V návrhu průběžné technické zprávy o posouzení dopadu na udržitelnost, kterou vypracovala Evropská komise, se odhaduje, že 76 % dopadu TTIP vzejde ze spolupráce v oblasti regulace a 24 % celkového dopadu vyplyne ze snížení cel⁽⁹⁾.

3.4. EHSV nicméně pokládá za důležité zavést ochranná opatření s cílem zajistit, že proces spolupráce v oblasti regulace nebude využit k oslabení sociálních, pracovních, spotřebitelských a environmentálních norem, ale bude spíše zaměřen na jejich posílení. Pokud budou tyto podmínky splněny, bude to mít nejen ekonomické přínosy, ale mohlo by to také usnadnit činnost regulačních orgánů při naplňování cílů veřejné politiky.

3.5. Pro EHSV má zásadní význam, aby zůstala zachována vysoká úroveň ochrany v EU. Stávající návrh článku x1b kapitoly o spolupráci v oblasti regulace zahrnuje naplňování cílů veřejné politiky a vysokou úroveň ochrany, mimo jiné v oblasti veřejného zdraví; života a zdraví lidí, zvířat a rostlin; zdraví a bezpečnosti; pracovních podmínek; dobrých životních podmínek zvířat; životního prostředí; spotřebitelů; sociální ochrany a sociálního zabezpečení; osobních údajů a kybernetické bezpečnosti; kulturní rozmanitosti; a finanční stability.

⁽⁷⁾ Viz http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/july/tradoc_154802.pdf.

⁽⁸⁾ Například Transatlantická hospodářská rada (TEC) zřízená v roce 2007, Fórum na vysoké úrovni pro spolupráci a Fórum na vysoké úrovni pro regulativní spolupráci.

⁽⁹⁾ Ecorys, *Trade SIA on the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) between the EU and the USA – Draft Interim Technical Report*, s. 18 (<http://www.trade-sia.com/ttip/wp-content/uploads/sites/6/2014/02/TSIA-TTIP-draft-Interim-Technical-Report.pdf>).

3.6. EHSV je nicméně znepokojen tím, že by to mohlo být oslabeno článkem x1d, který stanoví cíl „omezit zbytečně zatěžující [...] regulační požadavky“⁽¹⁰⁾. EHSV se obává, že takováto formulace může být vykládána tak, že právní předpisy na ochranu práv spotřebitele, pracovních práv a environmentálních práv jsou ze své podstaty považovány za „zatěžující“.

3.7. EHSV by proto rád důrazně zopakoval svá vyjádření o tom, že zachování stávajících vysokých norem představuje zásadní požadavek a že vedle posílení obchodních příležitostí by cílem spolupráce v oblasti regulace mělo být také zajištění lepší úrovně bezpečnosti, zdraví a ekonomického a sociálního blahobytu lidí na obou stranách Atlantiku. Tento závazek by tudíž měl být v konečné dohodě zcela jasně a podrobně potvrzen. EHSV je znepokojen návrhem EU ohledně osvědčených regulačních postupů. Spolupráce v oblasti regulace by se měla týkat zlepšení dialogu mezi regulačními orgány, nikoli vzájemného ovlivňování legislativních procesů. EHSV žádá Evropskou komisi, aby objasnila část svého návrhu týkající se osvědčených regulačních postupů.

3.8. V tomto smyslu se EHSV domnívá, že stávající návrh kapitoly týkající se osvědčených regulačních postupů, v němž se uvádí, že strany budou povinny prozkoumat „alternativy neregulační povahy (včetně možnosti nulové regulace) [...], které by zajistily dosažení cíle regulačního aktu“, by neměl být chápán tak, že je tím omezováno právo jednotlivých stran na regulaci. V zájmu větší jistoty by mělo být ve znění dohody jasně uvedeno, že toto ustanovení neomezuje právo jednotlivých stran na regulaci. Poukazuje rovněž na to, že článek 6 návrhu týkající se konzultace se zúčastněnými stranami by neměl být považován za rovnocenný s postupem zveřejňování a připomínkování předpisů („notice and comment“), který je používán v USA.

3.9. EHSV je toho názoru, že rozvoj obchodu si tudíž musí zachovat status jednoho z hlavních cílů. Je důležité, aby bylo v rámci jednání o TTIP podpořeno odstranění zbytečných překážek obchodu⁽¹¹⁾.

3.10. EHSV vítá skutečnost, že se ve stávajícím návrhu Komise výslovně uvádí, že funkcí a účelem příslušného orgánu je poskytovat podporu a poradenství rozhodujícím činitelům při demokratické kontrole ze strany Evropského parlamentu a Rady EU⁽¹²⁾. Nesmí být narušen běžný legislativní proces a je třeba zabránit průtahům nebo jeho ochromení. EHSV vítá navrhovaný článek 1, který stvrzuje jak právo na regulaci, tak na nastavení úrovně ochrany. Je však důležité, aby bylo v návrhu vymezeno složení a jednací řád jednotlivých výborů a skupin. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby zajistila soudržnost a soulad mezi kapitolami o horizontální spolupráci v oblasti regulace, kapitolami o technických překážkách obchodu a o sanitárních a fyto-sanitárních opatřeních a odvětvovými přílohami.

3.11. Dialog, který probíhá na začátku regulačního procesu, zvyšuje šanci na nalezení politických řešení, jež budou zahrnovat přeshraniční hlediska, a musí být zajištěn. V návrhu Komise musí být jasně uvedeno, že budou prostřednictvím transparentního procesu zapojeny zúčastněné strany, což je jedna ze základních zásad kvalitního procesu tvorby právních předpisů v Evropské unii. Aby spolupráce v oblasti regulace přinesla inkluzivní výsledky a návrhy pro regulační orgány, musí být zajištěno strukturované a vyvážené zapojení zúčastněných stran, především podniků, spotřebitelů, zájmových skupin z oblasti životního prostředí a pracovníků.

3.12. Aby bylo dosaženo konkrétního pokroku, musí probíhat včasné konzultace týkající se činností v oblasti tvorby právních předpisů mezi regulačními orgány EU a USA. Diskuse v rané fázi procesu tvorby politik by měly zvýšit možnost, že budou v budoucnu zajištěna interoperabilní pravidla a že budou účastníci trhu moci současně plnit požadavky obou režimů. Regulační orgány však musí dialog a reagování na připomínky druhé strany či zainteresovaných osob považovat za dobrovolné, aby se zamezilo jakýmkoli inhibičním účinkům na přijímání právních předpisů.

3.13. EHSV žádá Evropskou komisi, aby vyjasnila pravidla pro výše uvedený dialog i pro reprezentativní zapojení zúčastněných stran, zejména sociálních partnerů a zástupců občanské společnosti. Musí být jednoznačně zaručeno, že se příslušné zúčastněné strany budou moci podílet na transparentním dialogu v rámci jasně definovaného postupu, který zajistí rovné zacházení a zabráni průtahům v regulačním procesu. Pro účely určování relevantnosti a reprezentativnosti zúčastněných stran by EU měla zvážit využití rejstříku transparentnosti.

⁽¹⁰⁾ Revidovaný návrh EU týkající se spolupráce v oblasti regulace, zveřejněný dne 21. března 2016, <http://trade.ec.europa.eu/doclib/html/154377.htm>.

⁽¹¹⁾ Sociální a hospodářská rada Nizozemska (SER), poradní zpráva 16/04E o TTIP (<https://www.ser.nl/~media/files/internet/talen/engels/2016/ttip.ashx>).

⁽¹²⁾ Viz stanovisko francouzské Hospodářské, sociální a environmentální rady, *Les enjeux de la négociation du projet de Partenariat transatlantique pour le commerce et l'investissement (PTCI)* (http://www.lecese.fr/sites/default/files/pdf/Avis/2016/2016_01_projet_partenariat_transatlantique.pdf).

4. Technické překážky obchodu a sanitární a fyto-sanitární opatření

4.1. EHSV je potěšen tím, že byla do návrhu začleněna dohoda WTO o technických překážkách obchodu ve své stávající podobě. Kromě toho se navrhovaná kapitola o technických překážkách obchodu zabývá technickými požadavky (technickými předpisy a normami) a požadavky na posuzování shody. EHSV se domnívá, že návrhy týkající se normalizace, technických předpisů, značení a označování je nutno považovat za důležité ofenzivní zájmy Evropské unie. Je důležité, aby tyto návrhy nebyly využity ke zpochybnění právních předpisů, jež jsou nezbytné pro oblast zdraví, bezpečnosti a sociální ochrany.

4.2. EHSV rovněž bere na vědomí důležitá ustanovení týkající se transparentnosti – znovu zdůrazňuje, že je nutné informovat o opatřeních WTO, poskytovat informace druhé straně, dát příležitost k písemným připomínkám a odpovídat na tyto připomínky. Stanoví rovněž povinnost zveřejňovat v rejstříku veškeré nové či stávající platné technické předpisy, stejně jako normy, na něž technické předpisy odkazují (neboť o převážné většině norem, které průmysl používá, se regulační orgány v technických předpisech nezmiňují).

4.3. Co se týče normalizace, vítá EHSV spolupráci mezi normalizačními orgány i zásady omezeného vzájemného uznávání. EHSV nicméně zaznamenal obavy, které vyjádřily orgány CEN a CENELEC, pokud jde o rizika vzájemného uznávání dobrovolných norem v rámci TTIP. EHSV žádá Komisi, aby posoudila návrhy normalizačních orgánů EU a aby zajistila, že budou chráněny zájmy EU. Musí být rovněž zaručeno, že se všechny příslušné zúčastněné strany budou moci podílet na přípravě nových norem.

4.4. Systémy normalizace v USA a v EU se navzájem velice liší. Zejména zásada „jeden výrobek, jedna norma platná pro všechny“, která tvoří jeden z pilířů jednotného trhu EU, se v USA neuplatňuje. V Evropě po přijetí nové normy přestávají platit normy vnitrostátní, jež jsou s ní v rozporu, zatímco na trhu USA souběžně platí odlišné normy, takže pro malé a střední podniky je obtížné rozpoznat, která by mohla jejich výrobkům nejlépe odpovídat. V zájmu větší transparentnosti a pomoci malým podnikům je nezbytné, aby Spojené státy zřídily kontaktní místo, které by poskytovalo podporu podnikům z EU, které hodlají vyvážet na trh USA. Často se jedná o malé podniky s omezenými zdroji, které se úzce specializují na určitý nikový trh, což tvoří základ jejich konkurenceschopnosti.

4.5. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že klíčové oblasti, jako je elektrická bezpečnost, elektromagnetická kompatibilita, strojní zařízení a telekomunikace, na nichž má EU zjevný ofenzivní zájem, jsou označeny jako prioritní oblasti k dalšímu zvážení – tyto oblasti by měly patřit mezi konkrétní uváděné výsledky jednání, co se týče posuzování shody.

4.6. EHSV lituje rovněž toho, že v oddíle o značení a označování nejsou uvedeny žádné prioritní oblasti, na něž by se měla budoucí činnost zaměřit, ani zde není vyhrazen prostor pro časový plán budoucího přezkumu požadavků na značení a označování nebo pro zahrnutí výsledků, které vyplnou z jednání v jednotlivých odvětvích.

4.7. Navrhovaná kapitola týkající se sanitárních a fyto-sanitárních opatření vychází z Dohody WTO o uplatňování sanitárních a fyto-sanitárních opatření a obsahuje připomínky ke znění návrhu EU, který byl předložen k projednání s USA v rámci kola jednání, jež proběhlo ve dnech 29. září až 3. října 2014, a byl zveřejněn dne 7. ledna 2015.

4.8. Dohoda WTO o uplatňování sanitárních a fyto-sanitárních opatření, která se vztahuje na uplatňování právních předpisů v oblasti bezpečnosti potravin a zdraví zvířat a rostlin, zahrnuje zásadu předběžné opatrnosti (čl. 5 odst. 7), která je v současnosti zakotvena i v Lisabonské smlouvě. Ta nesmí být předmětem vyjednávání, a neměla by tudíž být v dohodě zahrnuta. EHSV proto rozhodně vítá ujištění ze strany EU o tom, že v důsledku TTIP nedojde ke změnám stávajících právních předpisů v oblasti potravin, že EU zachová omezení týkající se hormonů a růstových stimulatorů v mase a že se nezmění právní předpisy EU o geneticky modifikovaných organismech.

5. Cla a usnadnění obchodu

5.1. Jelikož obchod se zbožím představuje značnou část transatlantického obchodu, bude mít veškeré úsilí o zlepšení celních postupů výrazný dopad na dvoustranný obchod, zejména pro malé podniky.

5.2. EHSV vítá další návrhy zaměřené na usnadnění celních postupů, konkrétně zřízení jednoho kontaktního místa na obou stranách Atlantiku, posílení koordinace v oblasti mezinárodních norem a vypracování partnerského programu pro usnadnění obchodu; harmonizaci a sladění údajů, v jehož rámci má být posouzeno, jaké údaje by měly být sladěny; rozšíření působnosti Smíšeného výboru pro celní spolupráci tak, že v řadě zatím nevymezených oblastí a předběžných rozhodnutí bude plnit funkci specializovaného výboru pro cla.

5.3. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby vyjasnila prvky, které jsou pro podniky v EU zvláště důležité a v dostupném znění dosud nebyly vyjasněny, například hodnotu de minimis, odstranění veškerých dalších poplatků a otázku sankcí a odpovědnosti za porušení celních předpisů.

6. Služby

6.1. V oblasti služeb EU nabízí přijetí významných závazků v odvětvích, jež jsou klíčová z hlediska posílení evropské konkurenceschopnosti a růstu (digitální a telekomunikační technologie), urychlení integrace globálních hodnotových řetězců (doprava, kurýrní služby, služby podnikům a odborné služby), nebo se dotýkají klíčových odvětví hospodářství (stavebnictví, maloobchod, energetika).

6.2. EHSV rovněž s uspokojením konstatuje, že návrh EU zahrnuje rámec, který má napomoci vytvoření spravedlivého, transparentního a jednotného systému pro vzájemné uznávání odborných kvalifikací jednotlivými stranami, a že stanoví obecné podmínky pro sjednávání dohod o vzájemném uznávání, jež mají zásadní význam pro to, aby měli poskytovatelé služeb z EU zajištěn lepší přístup na trh.

6.3. EHSV opětovně zdůrazňuje tři hlavní aspekty, které souvisejí se službami, tj. potřebu zajistit větší přístup na trh na federální i státní úrovni, uznání toho, že přístup na trh závisí i na posílení spolupráce v oblasti regulace, a požadavek na zachování zvláštní povahy veřejných služeb v souladu se SFEU.

6.4. EHSV zdůrazňuje, že Komise by měla zajistit, aby TTIP v oblasti služeb přesáhlo rámec stávajících dohod, například Všeobecné dohody o obchodu službami (GATS) a Dohody o obchodu se službami (TISA), a že je třeba dosáhnout konkrétních ujednání, která zruší řadu existujících diskriminačních překážek na straně USA.

6.5. EHSV zdůrazňuje, že by Komise měla zvážit jeden konkrétní problém, který se týká nerovného přístupu na trh, a to ten, že podniky USA mohou využívat výhod jednotného trhu EU, zatímco podniky EU se v USA potýkají s roztržitým trhem, neboť řada odvětví služeb je regulována na úrovni států. EHSV upozorňuje na to, že zachovávání vízové povinnosti ze strany USA vůči státním příslušníkům některých členských států EU, zatímco občané USA k cestám do EU víza nepotřebují, představuje diskriminační zacházení s občany EU, které poškozují dvoustranné vztahy.

6.6. Ke konkrétním sektorům má EHSV tyto připomínky:

- mandát nezahrnuje audiovizuální služby, a proto by se na ně neměly vztahovat žádné závazky;
- jednání o přístupu na trh finančních služeb by měla být pozastavena, dokud vyjednavací USA výslovně nepřistoupí na zahájení jednání o spolupráci v oblasti regulace. Cílem této spolupráce v oblasti regulace by mělo být zvýšení úrovně ochrany a finanční stability;
- veřejné služby by měly být plně chráněny, neboť zajišťují stávající vysoké normy v poskytování základních a citlivých služeb občanům. Za tímto účelem by měly být zavedeny jasné a široce definované výjimky.

6.7. Co se veřejných služeb týče, ve stanovisku EHSV k tématu Obchod pro všechny se uvádí, že ochranu veřejných služeb v obchodních dohodách „lze nejlépe zajistit prostřednictvím pozitivního seznamu, co se týče přístupu na trh a národního zacházení“. Ve stávající nabídce EU ohledně služeb v rámci TTIP je nicméně uplatňován nebývalý „hybridní“ přístup k zařazování služeb na seznam, který by mohl vyvolat značnou nejistotu.

6.8. Příloha III týkající se přístupu na trh obsahuje pozitivní seznam, který má stejné znění jako seznam EU GATS, v němž se uvádí, že služby ve veřejném zájmu existují v odvětvích, jako jsou související vědecké a technické poradenství, výzkum a vývoj v oboru sociálních a humanitních věd, služby technického testování a technických analýz, služby v oblasti životního prostředí, zdravotnické služby, dopravní služby a pomocné služby pro všechny druhy dopravy. Výhradní práva na poskytování takových služeb jsou často udělována soukromým provozovatelům, například provozovatelům majícím koncesi od veřejných orgánů, která je podmíněna povinností poskytovat konkrétní služby. Vzhledem k tomu, že veřejné služby také často existují na nižší než ústřední úrovni, není praktické uvádět podrobné a vyčerpávající seznamy pro každé odvětví⁽¹³⁾. „Doložka o veřejných službách“, která umožňuje zachování monopolistických struktur, však má několik nedostatků, včetně toho, že nezahrnuje omezení, jako jsou testy ekonomické potřeby či kvóty. EHSV by rád zdůraznil, že vynětí veřejných služeb se musí vztahovat na všechny způsoby poskytování.

6.9. EHSV žádá, aby bylo vynětí veřejných služeb v příloze III formulováno jasně a podrobně s cílem zaručit, že budou z dohody vyňaty veškeré veřejné služby, které jsou zajišťovány externě nebo jsou financovány státem a soukromými ziskovými i neziskovými organizacemi.

6.10. Ačkoliv se doložka o zachování stávajícího stavu a doložka znemožňující návrat k původnímu stavu nevztahují na přílohu II, má EHSV obavy, že by jednání mohla vést k tomu, že budou výhrady EU, jež jsou v této příloze v současnosti uvedeny, přesunuty do přílohy I, čímž se zabrání zrušení liberalizace. V tomto ohledu podporuje EHSV vyjádření obsažené v poradní zprávě Sociální a hospodářské rady Nizozemska o tom, že vládám musí být ponechána možnost označit určité služby podle svých vlastních preferencí za služby v obecném veřejném zájmu⁽¹⁴⁾.

6.11. EHSV je rovněž znepokojen tím, že vládní regulace jakékoli služby, jež není odpovídajícím způsobem uvedena v příloze I a příloze II, bude moci být ze strany vlády USA napadnuta za porušení závazků týkajících se národního zacházení nebo doložky nejvyšších výhod, a to v rámci mechanismu pro mezistátní urovnávání sporů nebo prostřednictvím systému soudů pro investice.

6.12. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že ve srovnání s ostatními kapitolami je přístupu na trh služeb věnována menší pozornost, a vyzývá Komisi, aby zvýšila své úsilí o odstranění zbývajících překážek, jež brání přístupu na trh USA. Spojené státy nadále uplatňují úplný zákaz v lodní dopravě. Platí limity pro kapitálovou účast, jako je 25 % limit v letecké dopravě a 20 % v oblasti telekomunikací, a vyskytují se značné překážky, které vznikají až za hranicemi, například v oblasti telekomunikací a satelitních technologií. Existuje velmi dlouhý seznam požadavků na občanství, například v oblasti bankovníctví, pojišťovnictví a účetnictví. Na právní služby a služby v oblasti účetnictví, inženýrství a pojišťovnictví se vztahují požadavky na trvalé bydliště. Platí požadavky na místní zastoupení, například pro právní služby, účetnictví a pojišťovnictví, a také požadavek na právní formu v pojišťovnictví atd.

7. Udržitelný rozvoj

7.1. TTIP skýtá stranám příležitost podpořit udržitelnost prostřednictvím obchodu a překonat tak všechny ostatní obchodní dohody uzavřené kteroukoli ze stran, pokud jde o cíle v oblasti udržitelnosti. Ve svých stanoviscích REX/390 a REX/449⁽¹⁵⁾ vyzval EHSV k zařazení podrobné kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji, která byla označena za základní součást této dohody, a proto vítá komplexní a detailní záběr návrhu Komise. EHSV se však domnívá, že skutečný přínos těchto ustanovení se bude odvíjet hlavně od toho, zda bude nakonec možné je účinně prosazovat.

7.2. Ve stanovisku REX/390 se uvádí, že základní součástí každé dohody musí být silný společný mechanismus monitorování ze strany občanské společnosti. EHSV proto plně podporuje prohlášení komisařky Malmström o tom, že v kapitole týkající se udržitelného rozvoje jsou zapotřebí účinné mechanismy prosazování⁽¹⁶⁾. EHSV rovněž podporuje doporučení formulovaná v poradní zprávě Sociální a hospodářské rady Nizozemska a francouzské hospodářské a sociální rady ohledně možnosti ukládat stranám v případě potřeby účinné sankce⁽¹⁷⁾.

⁽¹³⁾ Nabídka Evropské unie v oblasti služeb a investic (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/july/tradoc_153670.pdf).

⁽¹⁴⁾ Viz poznámka pod čarou 11.

⁽¹⁵⁾ Viz poznámka pod čarou 5.

⁽¹⁶⁾ Proslav komisařky Malmström, 17. listopadu 2015 (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/november/tradoc_153968.pdf).

⁽¹⁷⁾ Viz poznámky pod čarou 12 a 11.

7.3. EHSV oceňuje výrazné úsilí Evropské komise o zaručení přísných pracovních a environmentálních norem. EHSV vítá, že v preambuli dohody a v samostatném článku v kapitole o udržitelném rozvoji bylo znovu potvrzeno právo na regulaci a na nastavení vysoké úrovně ochrany.

7.4. EHSV vyzval strany, aby opětovně potvrdily jak své odhodlání účinně provádět a vymáhat pracovněprávní předpisy, tak své závazky vyplývající z členství v Mezinárodní organizaci práce (MOP). EHSV proto vítá začlenění závazných ustanovení o ochraně základních pracovních norem, jako je svoboda sdružování a právo na kolektivní vyjednávání prostřednictvím zakládání odborů a vstupování do nich, odstranění nucené nebo povinné práce, skutečné odstranění dětské práce a rovné zacházení a zákaz diskriminace v zaměstnání a povolání. Kromě toho EHSV vítá dodatečné začlenění závazku stran týkajícího se zajištění důstojných pracovních podmínek a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Aby se tato ustanovení o udržitelném rozvoji stala závaznými, je třeba uplatňovat „třífázový přístup“ sestávající z konzultací na vládní úrovni, domácích poradních skupin a skupin odborníků se zapojením MOP a ustanovení dohody o obecném postupu pro řešení sporů.

7.5. Pokud jde o environmentální aspekty, shoduje se zahrnutí ustanovení o obchodu v souvislosti s ekologicky šetrným nakládáním s chemickými látkami a odpady zcela se zájmem občanské společnosti. EHSV proto schvaluje, že byla do dohody začleněna ustanovení, jejichž cílem je zabránit nebo minimalizovat nepříznivé účinky chemických látek a odpadů na lidské zdraví a životní prostředí. Stejně tak EHSV vítá závazek stran zajistit udržitelné obhospodařování lesů a oboustranné uznání výrazného negativního dopadu nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu.

7.6. Vítané je také to, že byla do návrhu zahrnuta spolupráce mezi stranami, co se týče obchodních aspektů politik v oblasti práce a životního prostředí. EHSV se vyslovuje pro to, aby byl uznán význam spolupráce při podpoře důstojné práce v rámci globálních dodavatelských řetězců a při vypracovávání strategií a politik, jež podpoří přínos obchodu pro účinné využívání zdrojů, zelenou ekonomiku a oběhové hospodářství⁽¹⁸⁾.

7.7. EHSV podporuje cíl ochránit pracovní práva a životní prostředí prostřednictvím kodexů chování, standardních režimů, označování, certifikace, ověřování a dalších souvisejících firemních politik.

7.8. Odpovědné podnikatelské chování, jako je sociální odpovědnost podniků, může cíle týkající se udržitelnosti dále podpořit. EHSV se vyslovuje pro to, aby byl do kapitoly o udržitelnosti zahrnut výslovný odkaz na pokyny OECD pro nadnárodní společnosti, na úmluvu OSN „Global Compact“, na normu ISO 26000, na tripartitní deklaraci MOP o zásadách pro nadnárodní společnosti a sociální politiku a na obecné zásady OSN v oblasti podnikání a lidských práv.

7.9. EHSV bere na vědomí, že znění návrhu EU neobsahuje prvky týkající se urovnávání sporů, které budou vypracovány v pozdější fázi, a vyhrazuje si možnost vyjádřit se k těmto prvkům, jakmile budou zveřejněny.

7.10. Aby mohly strany plnit svůj závazek podporovat mezinárodní obchod způsobem, který bude přispívat k cíli prosazování udržitelného rozvoje, měl by být podle EHSV uplatňován mechanismus prosazování založený na sociálním dialogu. EHSV vítá návrhy Komise týkající se zřízení domácích poradních skupin, které budou ve vyváženém poměru složeny z představitelů skupin občanské společnosti, jež budou stejnou měrou zastupovat zájmy podniků, pracovníků, spotřebitelů, zájmy v oblasti životního prostředí a veřejného zdraví a jež budou moci předkládat názory nebo doporučení ohledně provádění TTIP⁽¹⁹⁾. Ze zkušeností s dosavadními dohodami vyplývá, že k zajištění účinnosti takových mechanismů monitorování je důležité, aby doporučení vydaná monitorovacími orgány vedla k prošetření ze strany orgánů a institucí EU a aby byla spojena s procesem vymáhání.

8. Investice

8.1. EHSV bere na vědomí, že Komise předložila znění návrhu ohledně **systému soudů pro investice**, který zavádí procesní reformu s cílem vytvořit nový systém, jenž má nahradit urovnávání sporů mezi investory a státem. Návrh se skládá ze dvou částí, tj. z hmotněprávních ustanovení o ochraně investic a z ustanovení o fungování systému urovnávání sporů mezi investory a státem. Obsahuje rovněž úvodní část, v níž jsou uvedeny specifické definice v oblasti ochrany investic.

⁽¹⁸⁾ Viz stanovisko EHSV z vlastní iniciativy *Důstojná práce v rámci globálních dodavatelských řetězců* (Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 17).

⁽¹⁹⁾ Viz poznámka pod čarou 7.

8.2. V souladu s požadavky uvedenými ve stanovisku REX/390 byly do návrhu zahrnuty podrobnější **definice** pojmů „právo na regulaci“, „nepřímé vyvlastnění“ a „spravedlivé a rovné zacházení“. Tyto podmínky je třeba splnit, aby bylo možné regulovat postup urovnávání sporů mezi investorem a státem. Toto vyjasnění napomůže uplatňování práva stran dohody na regulaci ve veřejném zájmu, který má přednost před ochranou investora.

8.3. EHSV zdůrazňuje, že definice uvedené v dohodě, zejména definice práva na regulaci, by měly být jasné a měly by zaručovat právo států zachovat či zavést vysoké normy, zejména v oblasti sociální ochrany, ochrany životního prostředí a ochrany spotřebitele, a současně zaručovat odpovídající a legitimní ochranu investorů před protekcionismem a diskriminací. EHSV vítá, že kromě preambule byl v tomto ohledu do hlavního textu dohody zahrnut i samostatný článek. Právo na regulaci v oblasti sociální ochrany by mělo výslovně uvádět kolektivní smlouvy, včetně třístranných a/nebo všeobecných (*erga omnes*) smluv, aby nemohly být vykládány jako porušení legitimního očekávání investora. Pracovní a mzdové podmínky stanovené v rámci kolektivních smluv nesmí být považovány za necelní překážky obchodu.

8.4. EHSV nicméně konstatuje, že nejpodstatnější změny byly provedeny v části týkající se procesních aspektů **urovnávání sporů**. Systém rozhodčích řízení byl přeměněn na soudní systém s tribunálem, kde ad hoc rozhodce jmenované stranami sporu nahrazují soudci vybíraní ze stálého seznamu, jež jmenují strany dohody. Tyto změny posilují institucionální charakter tohoto systému. EHSV strany vyzývá, aby zajistily, že systém soudů pro investice bude plně fungovat již bezprostředně po ratifikaci dohody a že soudci budou mít demokratickou legitimitu a při jejich jmenování bude vyloučeno riziko politizace soudního systému a riziko střetu zájmů.

8.5. EHSV s potěšením podtrhuje, že byl zaveden přísný kodex chování s cílem zajistit nestrannost a zabránit střetům zájmů. Byl rovněž zřízen „odvolací soud“, který posuzuje nálezy tribunálu, a to v reakci na oprávněnou kritiku v souvislosti s mechanismem urovnávání sporů mezi investory a státem. Transparentnost je navíc zajištěna tím, že se na řešení sporů vztahují pravidla Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL).

8.6. EHSV na jednu stranu vítá vylepšení, která byla provedena s cílem zreformovat tento systém, ještě stále však spatřuje určité zásadní problémy, kterým je třeba se věnovat.

8.7. Mímoto EHSV konstatuje, že přetrvávají obavy v souvislosti se zaváděním nového systému a že se u jednotlivých zúčastněných stran liší. EHSV Komisi žádá, aby tyto obavy zohlednila při své neustálé snaze zdokonalit systém pro řešení investičních sporů.

8.8. Některé z těchto obav lze shrnout takto:

- nutnost nalézt správnou rovnováhu mezi legitimními veřejnými politikami a normami v oblasti ochrany investic, co se týče „spravedlivého a rovného zacházení“ a „ochrany proti nepřímému vyvlastnění“, a to na základě jasných definic, které omezí riziko širokého výkladu;
- velmi omezený seznam legitimních politických cílů (například ochrana veřejného zdraví, bezpečnost, životní prostředí nebo veřejné mravy, sociální ochrana či ochrana spotřebitele nebo podpora a ochrana kulturní rozmanitosti), které souvisejí s právem na regulaci;
- absence výslovného vynětí právních předpisů vztahujících se na organizaci či poskytování veřejných služeb;
- úplné vynětí ušlého zisku z výpočtu náhrad za vynaložené investice;
- skutečnost, že uplatňování zásady „kdo prohrál spor, platí“ může některým podnikům, zejména malým a středním, bránit v používání tohoto systému;
- potřeba odkazu na povinnosti investorů v souladu s prohlášením MOP o nadnárodních společnostech, obecnými zásadami OSN v oblasti podnikání a lidských práv a pokyny OECD pro nadnárodní společnosti;

- určité nejasnosti ohledně toho, jak budou vnitrostátní soudy uznávat a vykonávat nálezy, a ohledně vztahu k Newyorské úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů nebo k příslušným pravidlům Mezinárodního střediska pro řešení investičních sporů (ICSID). Mělo by to být vyjasněno, neboť investoři se s problémy při vymáhání potýkají již ve stávajícím systému;
- nutnost důkladně posoudit slučitelnost systému soudů pro investice s právním rámcem EU;
- absence skutečné nezávislosti soudců, neboť dle nového návrhu mají dosud v určitých případech možnost působit jako podnikoví právníci;
- nutnost zohlednit doporučení, jež je uvedeno v návrhu průběžné technické zprávy o TTIP týkající se posouzení dopadu na udržitelnost, a sice aby byla v rámci systému soudů pro investice vyloučena možnost zpochybnění veřejných služeb⁽²⁰⁾.

EHSV vyzývá Komisi, aby do řešení těchto otázek zapojila občanskou společnost a evropskou právníckou obec.

8.9. Mimoto se některé zúčastněné strany pozastavují nad tím, zda je v řádně fungujících a vysoce rozvinutých vnitrostátních právních řádech samostatný systém rozhodčích řízení v oblasti investic nezbytný⁽²¹⁾.

8.10. Závěrem se EHSV domnívá, že návrh Evropské komise týkající se systému soudů pro investice představuje krok správným směrem, v řadě oblastí však vyžaduje další zlepšení, aby tento systém mohl fungovat jako nezávislý mezinárodní soudní orgán. Výbor vyjadřuje politování nad tím, že tento systém byl navržen bez úplné a řádné konzultace a ještě před posouzením dopadů, které by zahrnovalo náklady systému a jeho fungování, a žádá Komisi, aby takovéto posouzení dopadů vypracovala.

V Bruselu dne 21. září 2016.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽²⁰⁾ Ecorys, *Trade SIA on the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) between the EU and the USA – Draft Interim Technical Report*, s. 144 (<http://www.trade-sia.com/ttip/wp-content/uploads/sites/6/2014/02/TSIA-TTIP-draft-Interim-Technical-Report.pdf>).

⁽²¹⁾ Například postoj EKOS k návrhu Komise týkajícímu se systému soudů pro investice v rámci TTIP a v rámci Komplexní hospodářské a obchodní dohody <https://www.etuc.org/documents/etuc-position-commissions-proposal-investment-court-system-ttip-and-ceta#.V2xn19KNhHg>.